

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 13. decembra 1865.

Gospodarske stvari.

Letni zbor kmetijske družbe v Ljubljani.

(Dalje.)

Sporočila družbinih podružnic in posamnih udov.

V tem razdelku so prišle sledeče stvari na vrsto: Predsednik podružnice v Kranjski gori gosp. Levičnik je govoril o tem, da za kmetijstvo in blagor narodno-gospodarski ni vse eno, ali so cesarske gosposke (političine in pravosodja) tako ali tako po deželi razpostavljene. Posnetek dobro prevdarjenega govora je ta-le:

Razdelitev mnogovrstnih uradnij ima velik upljiv na kmetijstvo in národno gospodarstvo. Kmetovavcu, ki ima pri gosposki kaj opraviti, ni ne vse eno, ali po dolgi ali kratki poti reši svoj posel. Čem več časa človek zamudi, tem več ga svojemu delu odtegne. Pri razdelitvi uradnij bila sta dva načina; po enem načinu bile so politiške, sodniške in davkarske uradnije na enem kraju, po drugem bile so v različnih krajih. Prvi način, po katerem so pri nas tudi zdaj vredjene imenovane gosposke, veljal je do 1848. leta na Kranjskem, Solnograškem in Tiroljskem. Po drugem načinu bili so pa politiški uradi od sodniških in davkarskih po krajih ločeni sèm ter tjà dan hoda saksebi. Ta način bil je tudi pri nas že vpeljan in sicer od 1850. do 1854. leta.

Samo po sebi nastane tedaj vprašanje: kateri način je neki boljši za kmetijstvo in národno gospodarstvo? Odgovor na to vprašanje bode jasen, ako si pred oči postavimo razna opravila ali posle, ktere ima kmetovavec pri gosposkah. Ta opravila so večidel taka, da jih ne more rešiti ena sama uradnija, sèm ter tjà je treba celó štirih: okrajne gosposke, sodnije, davkarije in notarstva. Da to reč nekoliko bolj razjasnim, hočem navesti nekoliko izgledov.

Vse premembe kmetijskih zemljišč se po cesarski postavi naslanjajo na javna pisma, ktera se vpisujejo v zemljiščine (gruntne) bukve. Ta pisma izdelujejo biležniki (notarji); v ta namen morajo notarju zemljiščine bukve pri rokah biti, ali pa se mu morajo prinesiti izpiski iz njih. To kaže, da mora notarstvo s sodnijo biti na enem kraju; pri zemljiščinih premembah je dalje treba, da se v ta pisma vpiše katastralna mera, treba je vedeti cesarske davke; ako je kateri pogodnik maloleten, treba je še tudi privoljenja iskati pri varstveni sodnii, in pri sodnii preskrbeti tudi prepis. Iz teh opravil se jasno vidi, da je pogodnikom na korist, da ste ondi, kjer je notar, tudi sodnija z zemljiščnimi knjigami in davkarija.

Kdor hoče denarja na pósodo dobiti, je tudi vezan na postavu, ki zahteva javna pisma, in da ta pisma

spravi v red, ima zopet pri vseh omenjenih uradih opraviti; ravno tako je pri ženitvanskih pogodbah, le da je pri teh sèmtertjà še treba privoljenja za ženitev, ktero daje okrajna gosposka, kakor na pr. ženinom, ki še niso vojaščine prosti, ali ženinom, ki nimajo domačinstva ondi, kjer se ženijo.

Pri vsakoletnem naboru vojakov, kterege vodijo okrajne gosposke, treba je njim, ki po postavi iščejo oprostjenja vojaškega stanú, marsikterih pisem, ktera se dobivajo pri sodnii, zemljiščino-knjižnem uradu in davkarii, tako, da ima človek posel pri vseh peterih uradih.

Ako so ti peteri uradi vsi v enem kraju, se kmetovavcem prihrani veliko potov, truda, zamude in stroškov. Ako so pa ti uradi po kraju ločeni, in morda po več milj saksebi, kakor je bilo na Kranjskem od 1850. do 1854. leta, je to za kmeta ne le velika težava, zlasti ako pritisne slabo vreme, dež, sneg, velik mraz, ampak tudi velika zguba časa, kterege bi imel obrniti poljedelstvu in drugim opravilom. Vrh tega pa ti mnogovrstni potje vzrokujejo še veliko denarnih stroškov. Delo in denar sta pa temelj narodnega blagostanja. Kdor pomisli, da Avstrija šteje skoraj 40 milij. ljudi, kdor potem preračuni zgubo časa in denarne stroške posameznih in vseh skupaj, ako so omenjeni vradi po kraju ločeni, bode se lahko kmali prepričal, kolika škoda da bi izhajala iz tega vsemu cesarstvu. Danda-našnji ves svet toži o narodnem uboštvu. Vzroki so se ve da, mnogoteri in raznovrstni. Tolikanj bolj pa nas veže dolžnost, odvrniti pot, ktera bi vsem sedanjim vzrokom pridjala še enega — novega. Kmetijstvu in cesarstvu na korist bode, ako omenjeni uradi tudi v prihodnje ostanejo v enem kraju, toraj priporočam predlog: Naj naša slavna kmetijska družba do ces. vlade in do deželnega zbora to mojo spomenico vloží s prošnjo, da jo blagovolita v pretres vzeti v obravnavah, po kterih se bode določila prihodnja razdelitev politiških in sodniških uradov.

Po nasvetu gosp. dr. Costa-ta se je sklenilo, da zbor ta predlog sl. podružnice v vednost vzame, kaj več pa storiti ne more. (Dal. prih.)

Gospodarska skušnja.

* Vinski mošt zboljšati. Vinorejci so najnovejši čas po skušnjah izvedili, da se dá vinski mošt prav gotovo zboljšati, ako se mu pridene malo kuhinske soli. V drobni prah zmleta sol se namreč v kaki posodi dobro žgè in je potem v vsak sod toliko dá, da pol lota soli pride na eno vedro mošta.